

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunnan kokous 3, 2/2019

Pöytäkirja

Aika 10.4.2019 klo 12:30 – 15:30
Paikka Etelä-Suomen aluehallintovirasto (ESAVI), Helsinki

Jäsenet ja (varajäsenet)

Outi Vainio, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
(~~Eero Lehtonen~~, varapuheenjohtaja, Helsingin yliopisto, emeritus)

Raimo Tuominen, Helsingin yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Petra Sipilä~~, Turun yliopisto)

~~Esa Hohtola~~, Oulun yliopisto, emeritus: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Joni Mäki~~, Oulun yliopisto)

Kristiina Haasio, Orion Oyj, emerita: teollisuus
(~~Jukka Puoliväli~~, Charles River DRS Finland)

Emrah Yatkin, Turun yliopisto: eläinten hoito ja eläimille tehtävät toimenpiteet
(~~Niina Kemppinen~~, Helsingin yliopisto)

Anna Meller, Helsingin yliopisto: eläinlääketieteellinen asiantuntemus
(~~Lasse Saloranta~~, Orion Oyj)

Mai Kivelä, Animalia ry: vapaaehtoinen eläinsuojelutyö
(~~Maria Lindqvist~~, Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

~~Tuula Heinonen~~, FICAM: vaihtoehtoiset menetelmät
(~~Tiina Palomäki~~, Fimea)

Matti Viluksela, Itä-Suomen yliopisto: vaihtoehtoiset menetelmät
(~~Teija Oinonen~~, Orion Oyj)

Hanna-Marja Voipio, Oulun yliopisto: eläinten hyvinvointia koskeva tutkimus
(~~Satu Mering~~, Experimentica Oy)

Paula Hirsjärvi: eläinten pidon etiikka tai yhteiskuntatieteellinen tutkimus
(~~Saara Reiman~~)

Tapani Parviainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI
(~~Eila Kaliste~~, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)

~~Tuomas Parkkari~~, Opetus- ja kulttuuriministeriö
~~Sami Niinimäki~~, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiina Pullola, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö

Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus
Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus

Eila Kaliste, sihteeri, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI

Jakelu Neuvottelukunta, Eläinten hyvinvointikeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 12.35.

2. Edellisen pöytäkirjan hyväksyminen

Pöytäkirja on ollut kommentoitavana TOKES-työtilassa. Hyväksyttiin.

3. Ministeriön terveiset

Tiina Pullola kertoi:

Maaliskuussa oli EU:n jäsenvaltioiden yhteispisteiden (NCP) -kokous, josta on jaettu raportti tokeslaisille:

Geenimuunnettujen (gm) eläinten lupakäytäntöjä ei muuteta: Komissio ehdotti jäsenvaltioille direktiivin tulkintaa muutettavaksi siten, että kaikki gm-luominen ja ylläpito vaatisi hankelupaa. Osa jäsenvaltioista vastusti ehdotusta, joten käytännöt pysyvät ennallaan. Komissio tavoittelee kuitenkin gm-linjoihin liittyvien lupakäytäntöjen yhtenäistämistä jäsenvaltioiden kesken ja valmistelee tähän ohjeistusta. Komissio toivoo yleisempiä hankelupia gm-linjojen luomiseen yksittäisiä gm-linjoja koskevien lupien sijaan. Myös gm-eläinten siirtoa koskeva ohjeistus tulossa.

Ympäristöalan raportointiasetuksen muutos (ns. Omnibus, jossa on mukana direktiivi 2010/63/EU) on tulossa EU:ssa hyväksyntään kevään aikana. Direktiivin implementointipäätöstä (vuosi- ja 5-vuotistietojen raportoinnin ohjeistus) tarkistetaan: Liitettä 1 selkeytetään ja liitettä 2 tarkennetaan. Yleistajuiset tiivistelmät ja takautuvien arviointien tiedot tulevat vuodesta 2021 lähtien EU:n julkaistaviksi, mutta kansallisilla kielillä. Tätä varten on valmisteltavana lomakkeet.

Koulutus: Uusia e-learning-moduuleita tekeillä: Searching for non-animal alternatives, Developing alternatives for regulatory application, Design of procedures and projects – level I, Design of procedures and projects – level II, Project evaluation, Severity assessment Framework. Moduuleihin liittyviä oppimistavoitteita on kommentoitavana.

4. Hyönteiset koe-eläiminä => Selkärangattomien lajien käyttö tutkimuksessa

TOKES on aiemmin päättänyt tutustua ja mahdollisesti ohjeistaa hyönteisten käyttöä tutkimuksessa. Edellisessä kokouksessa hyönteisillä tehtävää tutkimusta esittelivät Tampereen yliopistosta Susanna Valanne (banaanikärpäset) ja LUKEsta Pertti Marnila ja Susanne Heiska (hyönteiset ruokana).

Kokous keskusteli jatkosta pohtien aiheen täsmentämistä: tarkoitus on Suomessa tutkimuksessa käytettävien selkärangattomien eläinten osalta luoda ohjeistusta hyvistä käytännöistä hyvinvoinnin turvaamiseksi. Selkärangattomat eläinlajit (pääjalkaisia lukuunottamatta) eivät kuulu koe-eläinlainsäädännön alle. Teemana voisi olla lajeittain tapahtuva tarkastelu ylläpidon, kuljetuksen ja lopettamisen osalta sekä lainsäädännöstä tuleva sääntely.

Sihteeri valmistelee seuraavan kokoukseen ohjeistuksen pohjaksi ehdotusta mukaan otettavista eläinlajeista ja tarkastelun rakenteesta.

5. 3R-periaatteen edistäminen

3R-ryhmä suunnittelee ja järjestää koulutusta, tekee ehdotuksen maa- ja metsätalousministeriölle vaihtoehtomenetelmien edistämiseen jakaman rahoituksen käytöstä (2019 rahoitus 70 000 + 15 000 euroa edelliseltä vuodelta siirtyvänä, 2020 rahoitus 100 000

euroa) sekä perustaa 3R-konsortion. 3R-ryhmän puheenjohtajana toimii Tuula Heinonen FICAM:sta.

Sihteeri esitteli raportin vuoden 2018 toiminnasta. Tiina Pullola kertoi rahoituksesta: tämä on valtionavustus, jonka maa- ja metsätalousministeriö myöntää Tampereen yliopistolle eli FICAM:lle. TOKES:n aiemmin tekemän 3R-selvityksen perusteella ministeriö sopi FICAM:n kanssa, että rahoitusta suunnataan asteittain koulutukseen, yhteistyön lisäämiseen ja tiedottamiseen. FICAM tekee vuosittain hakemuksen ministeriölle, joka sisältää ehdotuksen rahoituksen käytöstä. Ministeriö valvoo rahan käyttöä ja sitä sääntelee valtionavustuslaki sekä ministeriön myöntöpäätöksen ehdot.

3R-ryhmä tekee hakemuksen liitteeksi ehdotuksen, jota hyväksi käyttäen ministeriö päättää, mihin rahoitus kunakin vuonna käytetään. Tänä vuonna on tarkoitus ainakin jatkaa koulutuksen järjestämistä ja eläinten käyttöä korvaavien tutkimusryhmien kartoitusta sekä järjestää Replacement ja Refinement -verkostot yhteisessä tapaamisessa, jonka tuloksena perustetaan 3R-konsortio. Ryhmälle on tehty myös ehdotuksia koulutuksista: FinLAS verkkokoulutuksen kehittämiseksi ja Fincopa Hyöty-haitta-arvioinnin kehittämiseksi. Ryhmä ottaa niihin kantaa käsitellessään budjettiehdotusta.

Koska 3R-ryhmä on TOKES:n perustama ja toimii sen ohjauksessa, 3R-ryhmä raportoi suunnitelmistaan ja toiminnastaan TOKESille. TOKES voi myös tehdä ehdotuksia ryhmän toimintaan ja budjettiin liittyen.

6. Kansallisten komiteoiden puheenjohtajatapaaminen Tukholmassa 28.2.2019 sekä EU-komission komiteoille antama tehtävä

TOKES on Suomessa EU:n koe-eläindirektiivin edellyttämä kansallinen komitea. Kansallisten komiteoiden tehtävänä on hankelupien käsittelyn harmonisointi, 3R-periaatteiden edistäminen sekä hyvinvointiryhmien toiminnan tukeminen. EU-komission tärkeimpänä tavoitteena tällä hetkellä on edistää jäsenmaissa yhtenäistä hankelupahakemusten käsittelyä ja vakavuuden arviointia direktiivin edellyttämällä tavalla. Komissio on osoittanut nämä tehtävät kansallisille komiteoille. Puheenjohtaja osallistui 20.2.2019 kansallisten komiteoiden omaehtoiseen tapaamiseen, jossa oli edustus 12 jäsenmaasta. Komiteoiden välille viritellään epävirallista yhteistyötä harmonisoinnin edistämiseksi.

Hankelupien käsittelyssä sekä vakavuuden arvioinnissa on vaihtelua jäsenmaiden kesken, mikä tarkoittaa toimijoille erilaisia toimintaehtoja. Suomessa hankelupien käsittely ja siihen liittyvä vakavuuden arviointi kuuluu kansalliselle hankelupalautakunnalle. Arviointi yhden organisaation sisällä on helppo pitää yhtenäisenä, mutta vertailu toisten jäsenmaiden käytäntöihin ei ole helppoa. Vakavuuden arvioinnissa suurin ongelma on tutkijoiden tekemän tosiasiallisen vakavuuden arvioinnin oikeellisuus, koska arvioinnin sääntöjä ei välttämättä tunneta vielä kovin hyvin. Tämä vääristää eläinten käytön vuositilastoja.

Puheenjohtaja on ollut hankelupalautakunnan vieraana kertomassa komission toimeksiannosta. Syksyllä järjestetään yhteinen kokous/seminaari (TOKES; Hankelupalautakunta, Hyvinvointiryhmät).

7. Muut asiat

7.1 Tapani Parviainen antoi katsauksen vuoden 2018 valvonnan tuloksista ja Eila Kaliste hankelupien määristä ja niiden jakautumisesta korkeimman vakavuusluokan mukaisesti.

7.2 Tiina Palomäki esitteli julkaisun sisältöä, jota hän yhdessä Tuula Heinosen on tekemässä: TOKES viranomaiskysely eläinkokeettomien menetelmien hyväksymisestä viranomaisdokumentaatioissa. Julkaisu tulee kevään aikana kommentoitavaksi ja alustavasti on suunniteltu julkaistavaksi Sic!-lehdessä.

7.3 Tiina Kauppinen kertoi videoiden olevan valmiit, joissa TOKES-jäseniä on haastateltu. Linkit videoihin jaetaan jäsenille, jotka voivat antaa palautetta. Päätetään videoiden julkaisemisesta seuraavassa kokouksessa.

8. Tiedoksi

Puheenjohtaja on kirjoittanut artikkelin Suomen Eläinlääkärilehteen TOKESista ja eläinlääkäreiden tehtävistä koe-eläinalalla. (2019, 125, 3).

EuroFAWC-kokous 25.-26.6.2019 (European Forum of Animal Welfare Councils)
Haastatteluvideoita tulossa.

TOKES-kokousten pöytäkirjat ja materiaalit maa- ja metsätalousministeriön hankesivulla:

aiempi: <https://mmm.fi/hanke2?id=d21ebd48-5b88-4edc-bc2f-f7bca3a3a7f6>

nykyinen: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM036:00/2018>

9. Seuraavat kokoukset

5.6.2019 klo 12.30 – 15.30

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.35.